

NEDEN BİR ARADA?

Fulya Çetin ve İlhan Sayın

Didem Yazıcı

Sergileme yöntemi Yapı Kredi Galerisi'nin mimarisinden yola çıkılarak geliştirilen "Bir Arada" sergi dizisi iki sanatçının kişisel sergilerini bir araya getiriyor. 2023'te Sena Başöz ve Noor Abuarafeh'i buluşturan sergi dizisi bu defa odağını İstanbullu iki sanatçıya çevirdi. Peki, Fulya Çetin ve İlhan Sayın'ı bir araya getiren dinamikler nelerdi?

Fulya Çetin ve İlhan Sayın tanımsızlıklardan çekinmeyen, onların açtığı özgürlük alanından beslenen sanatçılar. Her ikisi de kent ve doğa manzaraları, hayvan ve insan portreleri, soyutlamalar ve objelerle karşımıza çıkıyor, izleyicinin hayal gücüne alan açan açık uçlu çalışmalar üretiyor. Müşterek temalar, benzer dünya görüşleri ve uzun yıllara dayanan arkadaşlık bağları üzerinden birleşen iki sanatçı, biçimsel anlamda ayrılsa da sanatsal yaklaşımları ve işledikleri konularda buluşuyor. Ortak noktaları arasında en belirgin olanı her ikisinin de insanın doğa üzerindeki tahakkümünü düşündüren incelikli eserler üretmeleri. Resim temelli ancak resimle sınırlı kalmayan bu çalışmalarında, izleyiciyi bitki ve hayvanların da özne konumunda olduğu büyümlü bir dünyaya çağırıyorlar. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, çevresel adaletsizlikler ve sömürgecilik gibi sosyopolitik konuları süzgeçlerinden geçirerek nazik, sade ve kendine özgü bir sanatsal dile çeviriyorlar.

Her iki sanatçı da eskimiş ya da yıkık dökük olanın estetiği ile ilgileniyor. Fulya Çetin *Arda Kalan* (2009) isimli çalışmasında izleyiciye geçmişte neler yaşandığını yıkık bir binanın köşesinde hüznle duran bir çift topuklu botu resmederek anlatıyor. Yangın, yıkıntı, sarsıntı, patlama ya da deprem; tam olarak ne yaşandığını bilmiyoruz ancak kolektif hafızamızda yer edinmiş imgeler üzerinden ortak bir yas duygusunda birleşiyoruz. Sevgililer, arda kalan eşyalar ya da bitkiler, konusu ne olursa olsun Fulya Çetin'in eserleri izleyiciyi sarmalayan bir sıcaklıkta olduğundan empati duygusu uyandırır. Bu durum, sanatçının çalıştığı konuları okuması, hissetmesi, içselleştirmesi ve aynı zamanda kendisiyle ve hayatla kurduğu samimi ilişkiden kaynaklanır. İlhan Sayın da tıpkı Fulya Çetin gibi yıkık, dökük ve kırık olanın estetiğini arar. Onun görsel dünyasında eskiye ve bugüne ait gerçeklikler devamlı bir çatışma halindedir. Ancak bu çatışma asla şiddetli bir dille anlatılmaz. İlhan Sayın yan yana getirdiği durumlar üzerinden ince bir ironi dünyası yaratır. Zamansız evrenler kurar. *Kuşlar Kitabı* serisinde sıvası dökülmüş çatlak duvarlar eskiyi anımsatır, ancak bu geçmiş zaman değil belki de gelecekte bir günü tasvir eder. İlhan Sayın'ın yıkıntılara ilgi duyması, insanın sonsuza kadar var olma çabasına eleştirel bakmasıyla ilişkilendirilir. O tezatlar üzerine, sakin ve düşündürücü kompozisyonlar kurar.

Fulya Çetin ve İlhan Sayın'ın sanat üretimlerine bir arada baktığımızda ortak bir konu daha beliriyor: Portre resmi. Aysel Gürel, Björk, Bergen ve müzisyen arkadaşı Kani gibi sahnede yetenekleriyle parlayan ışıltılı ve şahsına münhasır karakterleri resmeder Sayın. Aysel Gürel'in kocaman renkli gözlüğü, Kani'nin kulağına taktığı çiçek, Björk'ün kabarık saçları ve Bergen'in göz makyajı... İlhan Sayın bu güçlü karakterleri üstüne basa basa değil, varla yok arası resmetmeyi seçer. Onları net çizgilerle tanımlamaya kalkmaz. Gururlu ve kararlı bakışlarını ön plana çıkaran renkli ve uçucu bir dille resmeder. İlhan Sayın sanatı dendiğinde akla ilk gelen manzara ve kent resimleri olsa da, 99 (1999) ve *Kırık Portre* (2024) gibi alışılmadık resimleriyle, sanat pratiğinin başından bu yana aralıklarla günümüze kadar bu alanda da üretmeye devam eder. Fulya Çetin'in pratiğinde ise portre daha baskın bir

yeredir. 90'lardaki erken dönem resimlerinde oğluna ve otoportrelere yer verirken 2000'lerden itibaren yakın çevresine yönelir: Rastlaşmalarla görüp etkilendiği yüzler, arkadaşları, sevgililer, seçilmiş aileyi temsil eden insanlardır bunlar.

Kimi zaman kırmızı uzun saçlarını çakmakla tutuşturmak üzere olan biri çıkar karşımıza ya da elinde bir buket zambak tutan oğlan çocuğu, kimi zaman dudak dudağa gülüşen bir çift ya da birbirine şefkatle dokunan sevgililer, kimi zaman da çimlere uzanıp gökyüzünü izleyen biri ya da kuş kostümü giymiş gizemli bir kişi... Fulya Çetin'in portreleri sadece yüzü değil bir durumu ve hissi de barındırır. Bu his bazen direniş, bazen aşk, bazen de güvene odaklanır. Hayvan ve insan arasındaki bağa ya da insanla doğa arasındaki ilişkiye de dikkat çeker. Fulya Çetin'in ilgisi zamanla insanlardan doğaya kayar, böylece bitki portreleri diyebileceğimiz *Gülhatmi* (2023) gibi etkileyici ve büyük boyutlu resimler doğar.

"Bir Arada" sergi dizisi sanatçılar arasındaki benzerliklerin yanı sıra farklılıkları ya da farklı bir araya gelme yollarını da araştırıyor. "Bir Arada" bu defa yeni bir yol izliyor. 2023'teki serginin ilk edisyonunda birbiriyle daha önce karşılaşmamış ve sergi davetine kadar birbirlerinin sanat üretimlerine yabancı olan iki sanatçı eşleşmişti: Sena Başöz ve Noor Abuarafeh. Bu defa birbirini uzun zamandır tanıyan, aynı konulara dertlenip aynı sevinci paylaşan iki sanatçı dost bir araya geliyor. Kendi sözcükleriyle ifade edersek: *Biz beraber büyüdük*. Okul yıllarından bu yana devam eden dostlukları, sadece dünya görüşlerini değil aynı zamanda sanatla ilişkilene biçimlerini de şekillendirmiş. Almanya ve Rusya'da politik sistemin değiştiği 1990'lı yıllarda Türkiye hem renkli hem de karanlık bir dönemi yaşıyordu. Özel televizyona geçiş, Özallı yıllar, insan hakları eylemleri, savaşlar ve 1999 Marmara depremi ile Türkiye 1990'ları yaşarken günümüzün sanat ortamını şekillendiren birçok sanatçı aynı dönemde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde sanat okuyordu. Hayatın her ânını cümbür cemaat yaşayan kalabalık arkadaş grupları, gündüz ve gecenin birbirine karıştığı özgür bir topluluk yaşamı sürmek, kendilerini keşfetmek ve sanat dillerini aramakla meşguldü. Fulya Çetin ve İlhan Sayın'ın sağlam dostlukları köklerini böyle bir ortamda saldı. Otuz yılı aşan arkadaşlıklarında sevgi; insanı özgürleştiren, güven veren, rahat ettiren ve güldüren yerini korumaya devam ediyor. *Çoğumuz sevgiyi ya ilk ailemizde (kök ailemizde) bulacağımıza ya da burada bulamazsak romantik ilişkilerde, özellikle evliliğe veya uzun soluklu birliktelilere dönüşen ikinci ailede oluşturmamızın beklendiğine inandırılarak yetiştirildik. Pek çoğumuz arkadaşlıkların hiçbir zaman aile bağları kadar önemli görülmemesi gerektiğini daha çocukluğumuzda öğreniriz.*

Didem Yazıcı, küratör ve yazar. 2022'den bu yana Yapı Kredi Galerisi direktörü olarak çalışıyor. Küratoryal ve Eleştirel Çalışmalar yüksek lisansını Städelschule ve Goethe Üniversitesi Frankfurt'ta, Sanat Tarihi lisansını ise Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde tamamlamıştır.